

DUOMENŲ APSAUGOS DEKLARACIJA – PIRLS 2026 MOKINIO ir TĖVŲ / GLOBĖJŲ KLAUSIMYNAI

Institucijos, atsakingos už tyrimo PIRLS 2026 Lietuvoje duomenų apsaugą

Nacionalinė švietimo agentūra (NŠA)
K. Kalinausko g. 7,
Vilnius, LT-03107
Tel.: +370 658 18504
El. paštas: info@nsa.smsm.lt
Interneto svetainė: www.nsa.smsm.lt

Stichting I.E.A. Secretariaat Nederland (IEA)
Keizersgracht 311
1016 EE Amsterdam, The Netherlands
Tel.: +31 20 625 3625
El. paštas: secretariat@iea.nl

Kas atsakingas už PIRLS tyrimo duomenų apsaugą?

Už tarptautinio tyrimo PIRLS duomenų apsaugą Lietuvoje atsakingo NŠA specialisto el. paštas:
ramute.skripkiene@nsa.smsm.lt

Už duomenų apsaugą atsakingo IEA pareigūno el. paštas: dataprotection@iea.nl

Kas yra PIRLS?

PIRLS yra didelio masto tarptautinis švietimo tyrimas, kuriuo siekiama įvertinti ketvirtos klasės mokinių skaitymo gebėjimus bei su šių gebėjimų įgijimu susijusius veiksnius. Šį tyrimą organizuoja Tarptautinė švietimo pasiekimų vertinimo asociacija (IEA).

Kas vykdo tyrimą PIRLS Lietuvoje?

Tyrimą PIRLS Lietuvoje vykdo Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Strateginio planavimo skyrius (toliau – ŠMSM) ir Nacionalinės švietimo agentūros (toliau – NŠA) Pasiekimų departamento Pasiekimų tyrimų skyrius, vadovaudamasis **LR Švietimo įstatymo 37 straipsnio 4 dalimi, 43 straipsnio 19 dalies 6 punktu** ir **LR ŠMSM sutartimi su IEA**.

Koks yra duomenų rinkimo tikslas?

Šio tyrimo metu duomenys renkami ir bus naudojami tik moksliniais tikslais. Visi ketvirtų klasių mokiniai, kurie atrinkti dalyvauti tyrime, ir mokinių tėvai / globėjai kviečiami užpildyti klausimyną. Šių klausimynų duomenys ypač svarbūs norint nustatyti veiksnius, kurie daro įtaką mokinių skaitymo pasiekimams, todėl labai svarbu, kad klausimynus užpildytų kuo daugiau mokinių ir jų tėvų / globėjų.

Apie ką yra klausimynai?

Mokinio klausimyne klausiama apie mokinio amžių, lytį, namuose vartojamą kalbą, edukacinius išteklius namuose, mokinio nuomonę apie mokyklą ir skaitymo pamokas, mokinio savijautą mokykloje. *Mokinio klausimyne* asmens duomenims priskiriama ši informacija: lytis, gimimo metai ir mėnuo (nepilna gimimo data), gimtoji kalba.

Tėvų / globėjų klausimyne klausiama apie vaiko ankstyvąjį ugdymą namuose, tėvų / globėjų užimtumą, gimimo šalį, išsilavinimą, išteklius namuose ir nuomonę apie vaiko mokyklą. *Tėvų / globėjų klausimyne* asmens duomenims priskiriama ši informacija: išsilavinimas ir atliekamas darbas.

Pildant klausimyną galima neatsakyti į bet kurį klausimą ar bet kuriuo metu sustoti jį pildyti.

Tėvų / globėjų sutikimas rinkti ir tvarkyti klausimynų duomenis

Laikoma, kad mokiniui užpildžius klausimyną, jo tėvai / globėjai sutinka, kad mokinio klausimyne pateikti asmens duomenys būtų renkami ir tvarkomi.

Laikoma, kad pildydami klausimyną, tėvai / globėjai sutinka, kad jų pateikiami asmens duomenys būtų renkami ir tvarkomi.

Duomenų konfidencialumas ir saugumas

Atsakymai į klausimynų klausimus yra griežtai konfidencialūs. Duomenys laikomi saugiai ir yra neprieinami su tyrimu nesusijusiems asmenims.

Kiekvienas prieigą prie duomenų turintis IEA, NŠA ir testavimą vykdančios kompanijos darbuotojas yra supažindintas su duomenų tvarkymo taisyklėmis ir yra pasirašęs konfidencialumo įsipareigojimą.

Kokie duomenys yra renkami ir saugomi?

Renkami ir saugomi skaitinėmis išraiškomis užkoduoti atsakymai į klausimynų klausimus (skaičiai). Pagal šią informaciją neįmanoma identifikuoti tyrimo dalyvių vardų ir pavardžių.

Siekiant atskirti dalyvius, įrašoma skaičių kombinacija – mokinio ir jo tėvų / globėjų unikalus numeris. Mokinių tėvų / globėjų vardai bei pavardės nerenkami ir neperduodami nei NŠA, nei IEA ar trečiosioms šalims. Mokinio unikalaus numerio ir vardo bei pavardės sąsaja, taip pat mokinio ir jo tėvų / globėjų unikalių numerių sąsaja yra žinoma tik NŠA Pasiekimų departamento Tyrimų skyriui, testavimą vykdančiai kompanijai ir mokyklos koordinatoriui, neperduodama IEA ar trečiosioms šalims.

Kur, kaip ir kiek laiko saugomi tyrimo PIRLS duomenys?

Duomenys – skaitinėmis išraiškomis užkoduoti atsakymai – saugomi IEA duomenų bazėje neribotą laiką, kad tyrėjai moksliniais tikslais galėtų analizuoti ir lyginti švietimo sistemas visame pasaulyje (žr. „Prieinamumas visuomenei“).

Su kuo ir kaip dalijamasi PIRLS duomenimis?

Klausimynų duomenys nacionaliniuose tyrimų centruose užkoduojami ir apdorojami taip, kad asmens duomenys nebegali būti priskirti konkrečiam fiziniam asmeniui. Visa papildoma informacija laikoma atskirai, taip užtikrinant, kad asmens duomenys negali būti susieti su asmeniu. **Duomenys tokia forma jau nebeturi asmens duomenų statuso ir yra siunčiami per saugų FTP serverį į IEA (Europoje), kur centralizuotai apdorojami, sutvarkomi ir paruošiami analizuoti.**

Duomenų analizę atlieka Tarptautinis tyrimų centras (TTC) Bostono koledže (JAV) (angl. *International Study Center in the Lynch of School of Education at Boston College*). Užkoduoti klausimynų duomenys siunčiami į TTC užtikrinant tinkamą duomenų apsaugos lygį. TTC darbuotojai yra supažindinti su duomenų tvarkymo taisyklėmis ir pasirašę konfidencialumo įsipareigojimą.

PIRLS 2026 tyrimo metu Tarptautinis tyrimų centras (TTC), bendradarbiaudamas su IEA, naudos dirbtinio intelekto (DI) pagrindu veikiančią automatizuoto vertinimo (AS) sistemą, skirtą atsakymų į atvirojo tipo klausimus (CR) (angl. *Constructed Response items*) vertinimui, lygiagrečiai su žmogaus atliekamu vertinimu kiekvienoje šalyje / švietimo sistemoje. Kalbos apdorojimo DI įrankį teikia „OpenAI, LLC“. TTC pateikė oficialų GDPR reikalavimus atitinkantį Duomenų tvarkymo priedą prie sutarties su „OpenAI“. Ši sutartis numato, kad „OpenAI“ nenaudos ir nesaugos duomenų modelio mokymui ar tobulinimui. Joje aiškiai apibrėžtos duomenų tvarkymo, prieigos kontrolės ir duomenų ištrynimo sąlygos, laikantis GDPR.

„OpenAI“ subprocesoriui pateikiami tik atsakymai į atvirojo tipo užduočių klausimus, be jokios asmeniškai identifikuojamos informacijos (PII) (angl. *Personally Identifiable Information*).

Prieinamumas visuomenei

Tyrimo PIRLS duomenų bazė bus prieinama visuomenei iš šių svetainių:

<https://www.iea.nl/index.php/data-tools/repository> (Hamburgas, Vokietija)

<https://timssandpirls.bc.edu/index.html> (Bostonas, JAV)

Visi duomenų bazės duomenys yra užkoduoti, jų negalima susieti su asmenimis, jie neturi asmens duomenų statuso.

Duomenų subjektų teisės

Tyrimo dalyviams galioja Bendro duomenų apsaugos reglamento (BDAR)¹ 7, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22 ir 77 straipsnių nuostatos. BDAR Jums, kaip duomenų subjektui, suteikia šias teises:

- Teisė atšaukti sutikimą, jei tvarkymas pagrįstas sutikimu – BDAR 7 straipsnis
- Teisė į informaciją – BDAR 13 ir 14 straipsniai
- Prieigos teisė – BDAR 15 straipsnis
- Teisė į ištaisymą – BDAR 16 straipsnis
- Teisė į ištrynimą – BDAR 17 straipsnis
- Teisė į duomenų apdorojimo apribojimą – BDAR 18 straipsnis
- Teisė į duomenų perkeliamumą – BDAR 20 straipsnis
- Teisė prieštarauti – BDAR 21 straipsnis
- Teisė, kad nebūtų priimami jokie automatizuoti sprendimai, įskaitant profiliavimą – BDAR 22 straipsnis
- Teisė pateikti skundą priežiūros institucijai – BDAR 77 straipsnis

NŠA asmens duomenų apsauga užtikrinama ir asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (toliau – BDAR), Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu, kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais ir NŠA teisės aktais, reglamentuojančiais saugų duomenų tvarkymą.

Tėvai / globėjai iki 2026 m. gegužės 15 d. turi teisę prašyti NŠA ištaisyti arba ištrinti savo ar (ir) savo vaiko (mokinio) asmens duomenis, arba apriboti šių duomenų tvarkymą nenurodydami priežasčių. Prašymas pateikiamas Pasiekimų tyrimų skyriaus specialistei, tarptautinio tyrimo PIRLS nacionalinei koordinatoriui Ramutei Skripkienei el. paštu ramute.skripkiene@nsa.smsm.lt. Gavus prašymą, iki 2026 m. gegužės 15 d. surinkti mokinio ir (ar) tėvų / globėjų asmens duomenys bus ištaisyti arba ištrinti, arba apribotas jų tvarkymas, nesukeliant neigiamo poveikio tyrimo dalyviams.

Kontaktai informacijai

Kilus klausimams dėl asmens duomenų apsaugos tarptautiniame tyrime PIRLS, maloniai prašome kreiptis į Nacionalinės švietimo agentūros Pasiekimų departamento Pasiekimų tyrimų skyriaus specialistę Ramutę Skripkienę telefonu +370 644 38056, el. paštu ramute.skripkiene@nsa.smsm.lt.

¹ EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679&from=LT>